

Kwalitatieve beoordeling perenboomgaard, Schalkwijk

Kwalitatieve beoordeling perenboomgaard, Schalkwijk

Opdrachtgever: Gemeente Houten
De heer P. de Moed
Postbus 30
3990 DA Houten

Opdrachtnemer: Quercus boomexperts b.v.
Fokko Kortlanglaan 137
3845 LC Harderwijk

Rapportage door: M. Vroklage
B. van der Weerden

Datum: 11 april 2019

Projectnummer: Q18200

Rapportstatus: Concept

Telefoon: 085-401 98 62

E-mail: info@quercusboomexperts.nl

Website: www.quercuboomexperts.nl

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Projectgegevens	7
1.1.1	Aanleiding en doel.....	7
1.1.2	Locatie.....	7
1.2	Bomenbeleid	7
2.	Resultaten onderzoek	9
3.	Toetsing beleid	11
3.1	De natuurwaarde van de houtopstand	11
3.2	De landschappelijke waarde van de houtopstand.....	11
3.3	De waarde van de houtopstand voor stads- en dorpsschoon.....	12
3.4	De beeldbepalende waarde van de houtopstand.....	12
3.5	De cultuurhistorische waarde van de houtopstand.....	13
3.6	De waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand.....	13
3.7	Conclusie	13

Afbeelding 1 Locatie boomgaard

1. Inleiding

Dit rapport is het resultaat van een door Quercus boomexperts uitgevoerd kwalitatief onderzoek aan een boomgaard in opdracht van de gemeente Houten. De boomgaard is gelegen in Schalkwijk aan de Jonkheer Ramweg.

1.1 Projectgegevens

1.1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding tot het onderzoek zijn de plannen om woningbouw te realiseren op het perceel. Hiervoor zou de boomgaard dan plaats moeten maken. De centrale vraag die in dit onderzoek beantwoord dient te worden is of aan de bomen een eventuele beschermde status kan worden toegekend op basis van de waarde-criteria uit bomenbeleidsplan.

1.1.2 Locatie

De boomgaard heeft een centrale ligging in Schalkwijk. Het perceel ligt tussen de Jonkheer Ramweg en de Spoorlaan zoals op afbeelding 1 is weergegeven.

1.2 Bomenbeleid

De gemeente Houten heeft onderstaande definitie opgesteld voor bomen of houtopstanden met een bijzondere waarde:

“een boom, boomstructuur of houtopstand die aan minimaal twee van de door de gemeente Houten gestelde criteria voldoet en hierdoor een maatschappelijk belang vertegenwoordigt, waardoor de gemeente Houten het behoud hiervan veilig wil stellen”.

Om vast te kunnen stellen of een boom een bijzondere waarde vertegenwoordigt, heeft de gemeente Houten beoordelingscriteria opgesteld. Een boom, boomstructuur of houtopstand komt in aanmerking voor opname in de lijst “Bomen met bijzondere waarde” als deze voldoet aan minstens twee van de volgende criteria:

- de natuurwaarde van de houtopstand;
- de landschappelijke waarde van de houtopstand;
- de waarde van de houtopstand voor stads- en dorpsschoon;
- de beeldbepalende waarde van de houtopstand;
- de cultuurhistorische waarde van de houtopstand;
- de waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand.

Naast deze criteria dient de boom, boomstructuur of houtopstand een toekomstverwachting te hebben van minimaal 5 jaar.

Afbeelding 2 Peren in rijen aangeplant

2. Resultaten onderzoek

Op vrijdag 5 april is het veldonderzoek uitgevoerd. Het perceel lag er zeer nat bij met veel plasvorming.

De boomgaard is opgebouwd uit 12 rijen, met in elke rij circa 80 laagstam perenbomen. De boomgaard is ingericht en wordt beheerd als een productieboomgaard. De bomen worden ieder jaar gesnoeid en de ondergroei wordt kort gehouden. In droge periodes kunnen de bomen van water worden voorzien met behulp van het irrigatiesysteem dat onder de bomen is aangebracht.

De perenbomen variëren in leeftijd. Het overgrote deel van de bomen heeft een leeftijd van 20 tot 30 jaar. De jongste bomen zijn enkele jaren geleden aangeplant. In de zuidoosthoek van het perceel staat een rij oude exemplaren, 17 stuks in totaal. Bij deze bomen is in het verleden de top uitgezaagd om de peren makkelijker en veiliger te kunnen oogsten. De grote snoeiwonden zijn gaan inrotten en er is sprake van afstervend bastweefsel. Het verwijderen van een groot deel van het kroonvolume heeft een nadelig effect gehad op de conditie.

Afbeelding 5 Afstervend bastweefsel

3. Toetsing beleid

In dit hoofdstuk wordt de waarde van de boomgaard getoetst aan de zes criteria, zoals deze door de gemeente Houten zijn beschreven in het beleidsstuk 'Bomen met bijzondere waarde'.

3.1 De natuurwaarde van de houtopstand

Criteria	Voldoet ja/nee
Zeldzame planten of dieren zijn direct afhankelijk van de houtopstand;	Nee
Permanente nestel- of schuilgelegenheid;	Nee
De houtopstand maakt deel uit van een ecologische verbinding.	Nee

Toelichting

De natuurwaarde van een laagstamboomgaard is beperkt.

- Laagstambomen zijn klein en ten behoeve van de productie dicht tegen elkaar aan geplant waardoor minder plaats is voor planten en dieren;
- Het betreft hier een monocultuur van perenbomen. Hierbij worden kunstmatige technieken toegepast (spuiten, maaien) om ziekten te voorkomen. De biodiversiteit aan planten, insecten en dieren is daarom beperkt;
- Vanwege de productiefunctie vindt continu 'verstoring' plaats tijdens handelingen als snoeien, aanbinden en oogsten. Het gebied is daardoor niet uitnodigend voor broedvogels;

3.2 De landschappelijke waarde van de houtopstand

Criteria	Voldoet ja/nee
De houtopstand accentueert een karakteristiek landschappelijk element of structuur of vormt een herkenningspunt in het landschap	Nee

Toelichting

Het perceel is een overblijfsel van een oud verkavelingspatroon en ligt relatief ingesloten. Er is geen sprake van een accentuerende- of herkenningsfunctie zoals bedoeld in het bomenbeleidsplan. Hierbij dient bijvoorbeeld eerder te worden gedacht aan bomenrijen langs historische zichtlijnen of bomen op voormalige grensovergangen.

3.3 De waarde van de houtopstand voor stads- en dorpschoon

Criteria	Voldoet ja/nee
De houtopstand vormt een onderdeel van een boomgroep of uniforme laan- of wegbeplanting die een karakteristieke structuur in het dorp of de stad zichtbaar maakt.	Nee
De houtopstand draagt bij aan de stedenbouwkundige indeling en structuur.	Nee
De houtopstand vormt een geheel met (het) omringende gebouw (bijv. een woning) of gebouwen.	Nee

Toelichting

Schalkwijk is van oorsprong een lintdorp. De bomen in de boomgaard maken geen onderdeel uit of dragen niet bij aan deze karakteristieke structuur. Er is geen sprake van een (historische) relatie met omringende bebouwing.

3.4 De beeldbepalende waarde van de houtopstand

Criteria	Voldoet ja/nee
De houtopstand moet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg en moet bepalend zijn voor de sfeer en het karakter van de plek. Het zou als een gemis worden ervaren als de houtopstand zou verdwijnen. Bepalend hiervoor is of de houtopstand:	
- bijzonder	Nee
- zeldzaam	Nee
- karakteristiek is (hoogte, dikte, vorm, leeftijd, soort)	Nee
- of een bijzonder standplaats heeft.	Nee

Toelichting

De boomgaard wordt aan drie zijden omsloten door bebouwing waardoor de beeldbepalende waarde vanaf de openbare weg beperkt is. Vanaf de doorgaande weg (Jonkheer Ramweg) is de boomgaard niet zichtbaar. Het verdwijnen van de houtopstand zou op zich als een gemis ervaren kunnen worden, echter is dit effect alleen van toepassing voor direct aanwonenden.

3.5 De cultuurhistorische waarde van de houtopstand

Criteria	Voldoet ja/nee
Heeft een historische verbinding met de standplaats of verwijst naar een historische functie	Nee
is aangeplant als herdenkings-, baken- of markeringsboom;	Nee
is ouder dan 50 jaar.	Deels

Toelichting

Er zijn geen gegevens gevonden dat de boomgaard een cultuurhistorische waarde vertegenwoordigt. Op oude topografische kaarten wordt het perceel vanaf 1957 voor het eerst aangemerkt als boomgaard. Voor de boomgaard zou het perceel ingericht zijn als griend (vochtige akker met wilgen), hetgeen gezien de natte omstandigheden heel goed mogelijk kan zijn. De straatnaam 'De Griend' zou hier een verwijzing naar kunnen zijn.

Verder heeft de gemeente Houten in 2013 een cultuurhistorisch onderzoek laten uitvoeren door Cuijpers Advies b.v. In dit rapport wordt de boomgaard niet specifiek aangemerkt als waardevol.

3.6 De waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand

Criteria	Voldoet ja/nee
De houtopstand vormt een eenheid met de omringende bomen. De resterende houtopstand zal schade ondervinden bij verwijdering van de houtopstand. Er wordt in ieder geval gekeken naar: • de conditie en levensverwachting van de houtopstand; • de stabiliteit/ breukvastheid (wortelstelsel/stam/kroon) van de houtopstand; • de houtopstand een onlosmakelijk onderdeel van het geheel vormt (stabiliteit).	Nee

Toelichting

Door de beperkte omvang van de perenbomen zal het verwijderen geen nadelig effect hebben op bomen op de omliggende percelen.

3.7 Conclusie

De perenbomen of de boomgaard als geheel voldoen niet aan de definitie van de gemeente Houten om als waardevol te worden beschouwd. Uit de toetsing aan het beleid komt naar voren dat de boomgaard aan geen van de zes criteria voldoet.

